

Boerderijopvang verbreedt

Majken van Dijk: 'We moeten zorgboeren uit de "leuk-hoek" halen'

Boerderijopvang voor mensen met een verstandelijke beperking is niet nieuw. Wel verbreedt de zorgverlening in de landbouw door ook mensen die op andere wijze hulpvragend zijn plaats te bieden. Het Zorgboeren Innovatie Netwerk wil zorg op professioneel niveau.

Steeds meer veehouders zoeken naar een tweede inkomstenbron. Bij een zorgboerderij kunnen de opbrengsten niet de reden zijn, je moet wel iets met mensen hebben', stelt Majken van Dijk (25), onderzoekster bij de Animal Science Group. 'Het blijkt dat veehouders ook zoeken naar een uitdaging naast alle regelgeving. Zorgboeren willen met hun werk een sociale bijdrage leveren.'

Het samenbrengen van de kennis op het gebied van landbouw en zorg ligt aan de basis van het Zorgboeren Innovatie Netwerk (ZIN). 'Dit innovatienetwerk moet helpen de zorgboerderijen een professioneler karakter te geven. De combinatie zorg en landbouw wordt te vaak als "leuk" ervaren. Wetenschappelijk gezien is er geen onderbouwing voor de positieve effecten van zorgboerderijen op cliënten. Door meer onderzoek te doen

kunnen we de zorgboeren uit de "leuk-hoek" halen.'

Zorgboer is geen therapeut

Nederland kent bijna vierhonderd zorgboerderijen en evenveel kinderboerderijen die plaats bieden aan mensen met een handicap of hulpvraag. Lange tijd zijn zorgboerderijen gericht geweest op mensen met een verstandelijke beperking. Tegenwoordig krijgt een breder scala aan hulpvragers de kans om tijd op een boerderij door te brengen. 'Op sommige bedrijven werken ze echt mee, ergens anders blijft het bij het voeren van de kippen.' Voor de omgang met cliënten kan een veehouder verschillende cursussen volgen. Toch benadrukt Van Dijk dat de sterke kant van een veehouder juist is dat hij geen therapeut is. 'In de omgang met cliënten handelt een zorgboer altijd op natuurlijke wijze. Voor de cliënten is het ook

prettig dat ze gewoon over dieren kunnen praten, de persoonlijke gesprekken volgen later vanzelf.'

De invloed van zorgboerderijen op cliënten is niet wetenschappelijk bewezen, maar zorgboeren geven aan dat er zeker vooruitgang is naarmate iemand langer op

het bedrijf komt. 'In de afgelopen twee jaar ben ik op verschillende bedrijven geweest. Veehouders vertellen zo ontzettend veel mooie verhalen over de opvang en over hoe mensen hierdoor kunnen veranderen. Het leiden van een koe bijvoorbeeld kan erg goed zijn voor het zelfvertrouwen.

Terwijl van jonge dieren een bepaalde rust uitgaat, zoals bijvoorbeeld tijdens het voeren van kalfjes met de fles.'

Beloning voor zorg

Een toename in doelgroepen brengt ook meer vragen met zich mee. Op welke wij-

Majken van Dijk: 'Bij een zorgboerderij kunnen de inkomsten niet de reden zijn'

ze onderhoud ik contact met zorginstellingen? Hoe krijg ik cliënten op mijn bedrijf? Kan ik cursussen volgen om de zorg goed af te stemmen op de hulpvragers? De grote verschillen tussen zorgaanbieders maken het moeilijk een eenduidig antwoord op dit soort praktijkvragen te verstrekken. Wageningen UR wil het initiatief nemen om een groep enthousiaste en vooruitstrevende zorgboeren en -boerinnen bijeen te brengen in een Zorgboeren Innovatie Netwerk (ZIN). Het doel van ZIN is het gezamenlijk versterken van de sector landbouw en zorg: boeren leren van elkaar en van het onderzoek, en de onderzoekers leren van de praktijk

De overheid hanteert volgens de onderzoekster Van Dijk geen vastomlijnde regels voor zorgboerderijen. Bepaalde individuele initiatieven krijgen subsidie omdat ze in een beleidsplan van de overheid passen. 'Onze contacten bij de overheid verbeteren, maar het is vaak onduidelijk of we met een voorstel bij het ministerie van Landbouw, bij Volkshuisvesting of Justitie moeten zijn. De cliënten zelf hebben meestal een persoonsgebonden budget of ouders betalen de veehouder voor de opvang. De gemiddelde vergoeding ligt gemiddeld rond de 35 euro per dag, maar de spreiding daarin is wel heel groot. Veehouderijbedrijven die echt op zorg gericht zijn verdienen er wel aan, maar de begeleiding kost ook veel tijd. Van werkverlichting is vaak geen sprake.'

Christel van Raay

Henk Kiewik: 'Het bedrijf is levendiger sinds we zorg aanbieden'

'Onze zoon Richard van 18 gaat naar het speciaal onderwijs. Onbewust is hij degene geweest die ons naar de opzet van een zorgboerderij heeft geleid', vertelt Henk Kiewik (48) uit Enschede. Samen met zijn vrouw Ine (45) runt hij een bedrijf met 50 melkkoeien en 100 vleesvarkens. Drie jaar geleden startten ze met hun zorgboerderij De Rökker. 'We zijn bewust begonnen om aan één persoon zorg aan te bieden. Iedereen in het gezin kreeg zo de kans om de invloed van een zorgboerderij te ondervinden.'

Inmiddels zijn donderdags drie leerlingen, en op vrijdag twee leerlingen van het speciaal onderwijs op de zorgboerderij voor een leerwerkproject. Dit schooljaar betaalt de gemeente Enschede

10.000 euro voor de begeleiding van deze vijf leerlingen. Daarnaast werken twee dagen per week vier mensen met een verstandelijke beperking op De Rökker. Deze groep hoeft Kiewik niet te sturen, vanuit de instelling komt een vaste begeleider mee. De vergoeding voor deze mensen is tien euro per persoon per dag. 'We zijn geen zorgboerderij begonnen om geld te verdienen, maar aan de andere kant hoeven we niet als sponsor op te treden', stelt Kiewik.

Voor de veehouder is de opvang van hulpvragenden een vorm van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Nu de basis gelegd is moet de kwaliteit van de zorg verbeterd worden. 'Over veertien dagen beginnen we met de nieuwbouw van hun eigen gebouw met verblijfruimte, omkleedgelegenheid en invalidentoilet. Bij het afbreken van de oude schuur merk je dat ze steeds meer gaan begrijpen wat er te gebeuren staat.' Voor de nieuwe plannen ondervindt Kiewik veel steun, ook financieel, van de provincie Overijssel en de gemeente Enschede. 'Straks zijn we een voorbeeldbedrijf voor het landelijk steunpunt Landbouw en Zorg, dan kunnen collega's bij ons op het bedrijf komen kijken', zegt Kiewik trots.

'Het bedrijf is levendiger sinds we zorg aanbieden. Iedereen is in een goede stemming, dat geeft sfeer. Natuurlijk heb je wel met emotionele mensen te maken. Vorige week kon een koe door

melkziekte niet opstaan. Eén van de gehandicapten was hierdoor helemaal van slag. Maar meestal hebben ze het hier goed naar de zin.'

's Ochtends werken de 'hulpboeren' aan een vast programma. Hieronder valt de verzorging van de droogstaande koeien, het uitmesten van kalverhokken en het instrooien van de ligboxen. In het middagdeel wisselen de werkzaamheden, meestal bestaat dit uit het schoonhouden van erf, tanklokaal of in de winter helpen met het landschapsonderhoud. 'Het werk gaat er niet sneller door. Wat ik in vijf minuten doe, daar doet een ander een kwartier of een uur over. Dat maakt niet uit. Ieder doet wat hij leuk vindt, als het maar zinvol is.'